

בלבבי

דע את חלקך

ותן חלקנו

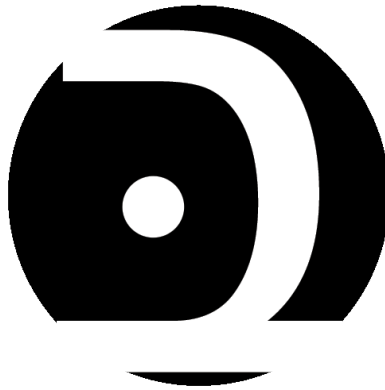
ז'

הבטה
וחוש המישוש
ככלים להכרה
עצמית

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

- ב' הכוחות להכרת עצמו - השכל שבמח והמישוש שכלב..... ב
- ג' פנים לכח השכל שבתורה - הוראה, סדר, תוד..... ב
- ה' הוראה' - כח ההבטה שבשכל..... ג
- ה' שילוב כוחות ההבטה והמישוש להכרת המציאות..... ג
- ה' הבטה - ראייה של התקשרות למציאות..... ד
- ה' שימוש בכח ההבטה בעסק התורה..... ה
- ה' חווית המציאות החיצונית מכח ההבטה והמישוש..... ה
- ו' הכרת התנועות הנפשיות ע"י הבטה ומישוש..... ו
- ז' גן עדן - מדרגות של עדינויות..... ז
- ח' הכרת עדינות ודקות הנפש רק ע"י כח המישוש וההבטה..... ח
- ט' צורת הדברים - הכרת המציאות ע"י כוחות המישוש וההבטה מתוך השקטה..... ט
- י' תפיסה חדשה על עולם המידות מכח המישוש וההבטה..... י

ב דע את חלקך ותן חלקנו 007 הבטה וחוש המישוש נכלים להכרה עצמית

בפרק זה נתקדם שלב נוסף, אל החלק המעשי יותר של הכרת חלקו של האדם מכח חוש המישוש הפנימי שנמצא בנפשו של האדם.

כפי שהוזכר בפרקים הקודמים, ישנן שני חלקים בכח המישוש של האדם. החלק החיצוני שבו – הוא הכח המתפעל, והחלק הפנימי שבו – הוא הכרת המציאות. על מנת שהאדם יוכל לחוות ולהכיר את המציאות מכח חוש המישוש כמו שהוזכר לעיל בהרחבה, נצרך שתהיה לאדם השקטה עמוקה.

נתבונן ונסדר את הדברים בצורת המבנה השורשית, ואת ההתפרטות שלהם, שלב אחר שלב בע"ה.

ב' הכוחות להכרת עצמו – השכל שבמח והמישוש שבלב

כידוע, האדם מורכב ממח שבתוכו נמצא השכל, ומהלב – שבתוכו נמצא כח ההרגשה וההכרה. כל כח משני הכוחות הללו, הוא כח שעל ידו יכול האדם להכיר את עצמו. הכח השכלי – מתבונן, לומד, מפרק ומחבר, ומכח כך הוא יכול להכיר את עצמו. לעומתו כח ההרגשה והמישוש יכול למשש ולחוש את הדברים, ומכח הרגשת המישוש שבלב – האדם יכול לחוש את המציאות.

יש זמנים שעיקר עבודת האדם היא להפעיל את כח המחשבה, את השכל, ובפרט בזמן שהאדם עוסק בדברי תורה באופן של עיון והתבוננות, בין אם הוא לומד יותר בעיון או שהוא לומד פחות בעיון, אבל בהגדרה כוללת – עצם הלימוד הוא זמן של הפעלת המוחין, בכל אופני הלימוד, עד הדקויות בבחינת 'הדק היטב היטב הדק'.

מאידך, יש זמנים שכח ההרגשה של האדם הוא הפועל. הדוגמא השורשית היא תפילה, איזוהי עבודה שבלב – זו תפילה, "שפכי כמים ליבך נוכח פני ה'". בתפילה – הכח הפועל הוא כח ההרגשה שבלב, ולכאורה השכל פועל כמה שפחות, כי אם הוא מוסיף בשכל – אזי בשיעור מסוים זה כבר הופך להיות 'עיון תפילה'. ולפיכך הצורה הפנימית היא, שבשעה שהרגש של האדם פועל, אזי על פי רוב זה לא הזמן להפעיל בו את הכח השכלי של העיון וההתבוננות, של הפירוק וההרכבה. זוהי עבודה שבלב.

אמנם, ישנו חלק אחר של שכליות שצריך לפעול באותה העת, ונבאר.

ג' פנים לכח השכל שבתורה – הוראה, סדר, תור

כמו שהוזכר, עיקר עסקו של האדם בשכלו הוא – 'לעסוק בדברי תורה'. התורה נקראת תורה בכמה פנים: א. תורה מלשון 'הוראה' כידוע, כמו שדרשו חז"ל (ב"ר וירא נה) 'הר המוריה' – שמשם הוראה יוצאת לעולם. ב. תורה מלשון 'תור', כלשון הכתוב (אסתר ב, טו) "ובהגיע תור אסתר בת אביחיל", כלומר התורה בנויה כסדר העולם, סדר המציאות, חכמה. התורה נבנית בהדרגה, בשלבים – שלב אחר שלב. יש סדר

למקרא', 'יש סדר למשנה', התפיסה היא מלשון תור, מלשון סדר. ג. תורה מלשון 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם' (במדבר טו לט), וכמו 'לתור את הארץ' (במדבר יג טז) שנאמר במרגלים. לתור פירושו - לראות, לחפש.

נמצא אם כן, שכח הפעלת השכל שעיקרו בעסק התורה, יש לו ג' פנים - או מלשון הוראה, או מלשון של סדר, או מלשון של 'לא תתורו'.

'הוראה' - כח ההבטה שבשכל

מעטה נבין, כי בזמן שכח ההרגשה שבלב פועל, ובעומק - כח ההכרה שבלב פועל, אזי גדר הדבר של התורה בנפש הוא לא באופן של מדרגות, באופן של תור של סדר, וגם לא באופן של לא תתורו שהלב מחפש ומתבונן, אלא הוא באופן של הוראה. הוראה פירושו - הלכה פסוקה, כלשון חז"ל (ברכות לא, א) 'אין עומדין להתפלל לא מתוך דין ולא מתוך דבר הלכה, אלא מתוך הלכה פסוקה'. כח ההלכה פסוקה זהו כח השכל שמביט למציאות, זהו הכח הפועל בזמן העבודה שבלב - בתפילה.

הכח הזה - כח ההבטה, הוא לא כח של שכל שמגדיר דברים עכשיו, מתבונן בהם ומחלק אותם, אבל מאידך גם אין זה זמן שהשכל איננו פועל כלל כמו בזמן של שינה, בזמן שינה - 'אני ישנה וליבי ער' - הלב פועל וההרגשות פועלים, אבל השכל מסתלק והאדם נמצא במצב של מדמה דמיונות, מה שאין כן בזמן שהלב פועל באופן של ההרגשה, באופן של המישוש וההכרה - אזי העבודה של השכל באותו זמן היא 'להביט', לתפוס את המציאות מכח הבטה. מצד כך, החכמים נקראים 'עיני העדה', כלשון הכתוב (במדבר טו כד) "ואם מעיני העדה נעשתה לשגגה", חכמי העדה - עיניהם צופיות למרחוק, כי בזמן שהלב וההרגשה והמישוש פועלים, הרי שבאותו הזמן עבודת השכל היא - להביט.

בהבטה שהאדם מביט, ישנם שני אופנים. יש הבטה בעלמא, כמו הנידון בגמרא (ב"מ קיח, א) אם הבטה בהפקר קונה או לא, ויש הבטה גמורה, והיא ההגדרה העמוקה של ההבטה - "המביט לארץ ותרעד", שאינה הבטה בעלמא, אלא הבטה באופן שהאדם רואה את המציאות, נקשר אליה וחווה אותה.

שילוב כוחות ההבטה והמישוש להכרת המציאות

כאן יש שילוב עמוק ודק של כח ההרגשה שבלב - עם כח השכל שמתראה באותו זמן באופן של הבטה. רגש לעצמו יכול להיות מתפעל, ורגש עמוק יותר חווה את המציאות מכח ההרגשה. לעומת זאת, שכל לעצמו יכול להתבונן ולהכיר את המציאות

מתוך חשבונות, כגון היקש, תולדה, גזירה שווה, או להכריח את המציאות שאם יש נפעל בהכרח שיש פועל, ואם יש סיבה יש מסובב, וכן על זו הדרך. ההתבוננות השכלית מכריחה את מה שהיא מכריחה, אבל בעומק - בזמן של העבודה שבלב הפנימית, בזמן שהרגש ופנימיות המישוש וההכרה פועלים - אזי תפקיד השכל הוא להביט אל המציאות, זוהי אמנם הבטה מרחוק, בבחינת "מרחוק הוי"ה נראה ליי" (ירמיה לא ב), אבל זהו סוג של התקשרות למציאות.

הבטה - ראייה של התקשרות למציאות

נחמד ונבין. כאשר אמר הקב"ה למשה רבינו "כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבוא" (דברים לב נב), ברור ופשוט שאין הכוונה שהוא יראה את ארץ ישראל בראיה בעלמא, ראייה כפשוטו, אלא הראיה הזו היא ראייה של התקשרות - הבטה שקושרת את עצמו למציאות.

דוגמא ברורה ויסודית לכך הוא המובא בחז"ל, שהעוף הנקרא ראה הוא על שם כח ההולדה שבו שבא מכח הראיה. בשונה מכח זיווג וחיבור הנקרא 'ידיעה' - התקשרות, כלשון הכתוב (בראשית ד א) "והאדם ידע", אצל העוף שנקרא ראה ההתקשרות היא בעיניים, כח הראיה עצמו גורם עיבור. זוהי קשירת מבט לדבר שהוא מביט עליו, ולא התבוננות של הבטה בעלמא.

כאשר הכח שפועל מצד ההרגשה היא ההכרה שמכח חוש המישוש, ובמקביל אליו השכל מביט אל הדברים, אזי נעשה שילוב וחיבור וזיווג של השכל והלב - של ההבטה עם חוש המישוש שמכיר את המציאות.

נחזור ונדגיש, כי על מנת לחיות בצורה הזו צריך שקט, השקטה. אם אין השקטה אזי המבט הוא מבט של 'לא תתורו', הוא תר - מתנועע, מתבונן ומסתכל. כמו שיש 'הרהור' כך יש 'תתורו', קרובים זה לזה בלשון ובמהות - הרהור הוא במחשבה בעלמא, וה'תתורו' מתלבש בעיניים. אבל כאשר האדם נמצא בזמן ההשקטה, והוא חווה את המציאות מתוך ההשקטה, הרי שכפי עומק ההשקטה כך היא חווית המציאות, בשילוב של שני החלקים הנ"ל - מכח המבט השכלי [מבט שכלי ולא התבוננות שכלית], ומכח הלב וההרגשה [הרגשה המכרת ולא הרגשה המתפעלת, הרגשה הממששת ומכרת את המציאות] - שם נפתח לאדם צהר של עולם חדש של הכרת המציאות, הכרת המציאות בכלל, והכרת המציאות הפרטית של הנפש שלו בפרט.

כמובן שאין זו צורת חיים שיחיה כך האדם לאורך כל היום כולו, אלא זהו זמן מסוים שהאדם מקדיש לדבר על מנת להכיר את עצמו, על מנת להכיר את העולם.

שימוש בכח ההבטה בעסק התורה

ובדקות זוהי גם צורה עמוקה מאוד באופן של עסק התורה, ראשית האדם צריך לעסוק בתורה באופן של 'למגרס', ואחר כך יש 'לעיוני' - להתבונן ולהעמיק, לחקור ולחדד, אבל גם בזה - ישנו זמן שהאדם לוקח מימרא מסוימת בגמרא, וחוזר עליה בנעימות מתוך מבט לדברים שהוא אומר, בצורה הזו הוא נקשר לדברים, ואז באופן עמוק בנפש, מהצד העליון של הדברים - האדם מקבל לפתע בהירות של הבנת הדברים, בהירות שאיננה מגיעה מההתבוננות, שהרי הוא איננו עוסק כרגע בהתבוננות, אלא רק באופן של הבטה והתקשרות של הבטה, ועל ידי שהוא חוזר על אותה מימרא מתוך חיבור פנימי של שקט - הוא נקשר לדברים. וכך כותב הרמח"ל בדרך עץ החיים, שהתורה נמשלה לגחלת שנצרך ללבות אותה, והליבוי נעשה על ידי כח הדיבור של הדברי תורה. ניב שפתיים - לשון ניבה, ולשון ליבה, שעניינו ליבוי של הדבר¹, ועל ידי כן גם בתוך עסק התורה עצמו - האדם מתחבר ומשיג את הדברי תורה בעומק.

חווית המציאות החיצונית מכח ההבטה והמישוש

אבל בחלק של הכרת האדם את העולם - העולם הכללי ועולמו הפרטי - כאשר האדם פועל באופן הזה, הוא לאט לאט חווה את המציאות. ושוב - זו לא חוויה של המציאות מכח הלב בלבד, לא מכח ההרגשה המתפעלת, ולא מכח ההרגשה הממששת והמכרת בלבד, אלא זהו צירוף של כח השכל עם כח ההרגשה שבלב - שממשש את המציאות.

בתחילת דרכו של האדם הוא יכול להשתמש עם הכח הזה לרגעים ממש, באותם רגעים שהוא זוכה ל'שעת השקט'², ברגעים אלו שיש לו שקט בנפש, אז הוא מנסה לחוות את המציאות מכח ההבטה. את החוויה הזו הוא חווה או מבחוץ פנימה או מתוך עצמו. מבחוץ פנימה - פעולות שהוא רואה או דיבורים שהוא שומע, או חפצים שהוא רואה לנגד עיניו, הוא מנסה להתקשר לאותו דבר, ואז הוא רואה מה זה פועל ומעורר אצלו בנפש - איך זה נקלט אצלו בנפש.

---

1 כמבואר בגמרא (ב"ק ס, א) ליבה ולבטה הרוח, 'מאן דתני ליבה לא משתבש ומאן דתני ניבה לא משתבש מאן דתני ליבה לא משתבש דכתיב (שמות ג ב) בלבת אש, ומאן דתני ניבה לא משתבש דכתיב (ישעיה נז יט) בורא ניב שפתיים.'

2 כלשון החזו"א הידוע בתחילת ספרו אמונה ובטחון.

קשה להסביר את הדברים בהלבשה של אותיות באופן ברור, כמו שאי אפשר להסביר טעם באותיות באופן ברור, שהרי יש אותיות נקודות תגין, ויש טעמים למעלה מכך, הסדר מלמעלה למטה הוא – טעמים נקודות תגין ואותיות, ולכן לא יתכן שבאותיות יהיה ניתן להלביש את הטעמים באופן ברור. אמנם, טעמי השכל אפשר להלביש במידה מסוימת, וטעמי ההרגשה פחות מכך, אבל מכל מקום – בצורה הזו האדם לומד לאט לאט באותה שעה של שקט – לנסות לחוות את המציאות שהוא קולט מבחוץ, כמו חפצים שהוא רואה, דיבורים שהוא שומע, הרוח נושבת, השמש זורחת, וכן על זה הדרך, עוד כהנה דוגמאות רבות נוספות מהסוג הזה.

באופן זה, האדם קולט לאט לאט את חווית המציאות שלו. למשל, השמש זורחת בבוקר בכל העולם כולו, כל מקום בזמנו, אבל לא כל בני האדם חווים את זריחת השמש באותה הצורה. לעתיד לבוא נאמר (מלאכי ג כ) 'וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה', ודרשו בגמרא (נדרים ח, ב) שהקב"ה מוציא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאין בה ולא עוד אלא שמתעדנין בה, ורשעים נידונין בה. הרי לנו בדברי חז"ל שלוש אפשרויות איך חווים את זריחת השמש, מחד חווים אותה כ'נידונים בה', ומאידך כ'מתעדנים בה', או כ'מתרפאים בה' שהיא נקודת אמצע. על דרך זה, כל אדם ואדם חווה את הדברים בצורה שהוא חווה אותם, ולאט לאט הוא לומד לחוות את המציאות שבאה מבחוץ – איך כל דבר נקלט אצלו בנפש.

כמובן שהפרטים רבים הם עד אין קץ, וזריחת השמש היא דוגמא אחת בלבד. האדם אינו יכול להיכנס לכל הפרטים שיש בבריאה, כי הזמן יכלה והם לא יכלו, לפיכך עליו לקחת נקודות שהוא מרגיש שהן מדברות אליו ופועלות אצלו יותר, ומשאירים רושם חזק יותר בנפשו. כך לאט לאט האדם חווה את המציאות.

זוהי צורה פנימית עמוקה של חיים. צורה זו ומה שנתבאר עד כאן, זהו החלק ששייך לדברים שנקלטים מבחוץ.

הכרת התנועות הנפשיות ע"י הבטה ומישוש

אולם, ישנו חלק נוסף, והוא החלק שפועל בתוך האדם פנימה. כידוע, כל אדם אין לו ולו רגע אחד שהוא לא חושב בו, חוץ מ'לרגעים תבחננו' ממש, כל אחד כפי מדרגתו. בנוסף, גם אין לו לאדם ולו רגע אחד שהוא לא מרגיש. זוהי מציאות האדם. כמובן שדבר זה משתנה מעת לעת ומאדם לאדם, שלפעמים אלו מחשבות גמורות והרגשות אמיתיות, ולפעמים אלו דמיונות, אבל התנועה שקיימת כל הזמן אצל כל אדם, היא תנועה של מחשבות ותנועה של הרגשות. אמנם, רוב בני האדם עסוקים וטרודים ברוב

זמנם, וממילא הם פחות מודעים למחשבות שהם חושבים, ולרגשות שהם חווים. אבל לפי מה שנתבאר כאן, שיש לו לאדם זמן השקט, ויש לו את כח ההבטה, ויש את כח ההרגשה והחוויה של המציאות והמישוש, וההכרה של המציאות - אז האדם לומד לאט לאט להרגיש את המציאות של מה שהוא מרגיש באותו הזמן - באופן ברור. בין אם זה יהיה אהבה ויראה, או שזה יהיה שמחה או עצב וכעס, וכן על זה הדרך. כך הוא לומד להכיר איך נקלטות החוויות שלו בנפש.

אך רוב ככל בני האדם שחיים בטרדות העולם, אינם מכירים את החוויה, ואינם יודעים איך הדברים נקלטים אצלם בעומק של הנפש, והסיבה לכך היא משום שבדרך כלל החוויה נקלטת אצלם בתפיסה המתפעלת - שמחה של התפעלות, כעס של התפעלות, וכיוצא בזה. אבל כאשר האדם נכנס למהלך הנזכר, שיש את הזמן של השקט, זמן של רוגע, והוא חווה את המציאות מתוך תוך עצמו, כך לאט לאט - הוא לומד להכיר הכרת מציאות שונה בתוך עצמו.

דוגמא לדבר הוא שכל האדם. ישנו זמן שהאדם הוא קטן, והתפיסה של השכל שלו היא מוגבלת, וככל שהוא גדל לאט לאט - כך רמת השכל שלו הולכת וגדלה. כן הדבר גם בתפיסת החוויה שהאדם קולט את המציאות, ככל שהוא נכנס למהלך של שקט, כך רמת החוויה שלו משתנית.

גן עדן - מדרגות של עדינויות

זהו המושג שנקרא 'גן עדן'. כבר הזכרנו פעמים רבות שגן עדן נקרא 'עדן' מלשון עידון, מלשון עדינות. במושכל ראשון, כאשר בני אדם מציירים לעצמם מה זה גן עדן, נראה להם ששם הוא מקום של תענוגים ושל עידונים, וככל שהאדם גדול יותר כך העידונים שהוא מקבל גדולים יותר. הגדרה זו בטעות יסודה. ההגדרה הנכונה היא, שככל שהאדם גדול יותר - פירושו של דבר שהוא עדין יותר, וממילא הוא קולט את העדינויות שנמצאות באותו הדבר. דוגמא לדבר - עשרה אנשים שומעים ניגון, יתכן שהניגון ערב לכולם, וכל אחד שומע את הערבות של הדבר כפי ערכו, אבל מי מהם שיש לו את ההבנה של העדינות של הדברים, אזי הערבות שנקלטת אצלו היא לאין ערוך ביחס למי שאין לו את אותה עדינות. כמו כן, ככל שהאדם גדול יותר, כך יש לו את הקליטה העדינה על העומקים הדקים של הרוחניות.

זוהי מדרגת גן עדן - מדרגה של עדינויות. גן עדן עליון - בהשכלה, העדינות של הדברים, וגן עדן תחתון - בהרגשה. ככל שהאדם קטן יותר כך הוא גס יותר, אמנם יש מי שהוא גס והוא עדין שייך לגן, ויש מי שכבר נפל אל הגס דקלקול, ואלו הם גסי

הרוח – הם נמצאים בתפיסה של גסות. דבר זה משתלשל גם בבהמה, יש בהמה דקה ויש בהמה גסה. הבהמה היא השתלשלות של האדם כדברי חז"ל, מהאדם עצמו משתלשל הבהמה דקה ומשתלשל הבהמה גסה. על חטא גס יותר נצרך קרבן של בהמה גסה, ועל חטא עדין יותר נצרך קרבן של בהמה דקה, וכן על זה הדרך.

ודע, כי העומק הפנימי של הנפשות נמדד על פי העדינות הנפשית הדקה. דבר זה אינו מוכרח שיהיה נגלה לעין הרואה. פעמים שהעדינות נקלטת אצל בני אדם כתנועות יד עדינות, הבעה עדינה, עדינות בצורת ההליכה, וכיו"ב. בודאי שלפעמים העדינות אכן מתלבשת גם בדברים אלו, אבל אין זה מוכרח. פעמים רבות זוהי עדינות פנימית, עדינות דקה, עדינות השכל ועדינות רוחנית דקה שנקלטת בנפש. ככל שהעולם עליון יותר – הוא דק יותר ועדין יותר.

הכרת עדינות ודקות הנפש דק ע"י כח המישוש וההבטה

והבן, שכדי להתחבר לאותו עולם פנימי שבו האדם חי את אותן עדינויות, לזה צריך את ההשקטה, את המישוש, ואת ההקשבה, כמו שנזכר לעיל. שם האדם מכיר את עצמו באופן הפנימי יותר. ובלא זה, אף שהאדם יכול לנסות להכיר את עצמו מכח השכליות – על ידי בירור שכלי של ארבעת היסודות וכיו"ב, או שהוא מכיר את עצמו מכח מה שהוא חווה את עצמו, אבל החוויה שהוא חווה – זוהי חוויה ששייכת לגסות ולא לדקות! לכל אדם יש נפש בהמית, והנפש הבהמית הזו – יש את הבהמה גסה שבה, ויש את הבהמה דקה שבה. כאשר האדם ניגש לעבוד על מידותיו, אם הוא לא עמל בצורה פנימית – אזי הוא מכיר את הבהמה גסה שבנפש הבהמית שלו, ולא את הבהמה דקה שבנפשו הבהמית. ולכן כל עבודתו היא בגלד החיצוני יותר, בבהמה גסה של הנפש, אבל אין לו את ההכרה השורשית יותר.

נחמד ונבין. כל דבר, ככל שהוא משתלשל יותר הוא נעשה עב יותר, גס יותר. לפיכך, הדק הוא שורש הגס, והגס הוא ענף של הדק. גם הגס – כאשר הוא נמצא בשורש הפנימי שבו – הוא דק יותר. הקליטה העמוקה של הנפש היא העדינות. באופן של השכלה, הדבר בא לידי ביטוי בחלוקה לפרטים, כגון בארבעת היסודות, שאם מחלקים את הארבע לארבע – קיבלנו ט"ז חלקים, וכן על זה הדרך, התפרטויות רבות, זוהי העדינות השכלית. מאידך, באופן של הרגשה – הדבר בא לידי ביטוי מכח חוש המישוש, את אותה העדינות הוא קולט בחוש המישוש, שם זה לא מתבטא בפירוק של חלקים, אבל זוהי אותה קליטה של עדינות! ובהגדרה הדקה – זהו חיבור לדקויות של כל דבר.

בלימוד ועסק התורה ישנם שני חלקים, כידוע מאוד. יש את החלק של הידיעה החיצונית של דברי תורה – עד לפסקי ההלכות בפועל ממש, ויש את הלימוד העיוני של הדברי תורה. בלימוד העיוני לא ישובח האדם אלא בשכל ישר וסברא ישרה, וכמו שכותב הנפש החיים באגרת הידועה לנכדו, אבל בנוסף הוא ישובח לפי קליטת העדינויות שהוא רואה בתוך הדברי תורה. דבר זה אמור הן בהוויות דאביי ורבא, והן בשאר כל חלקי התורה בכל הפרד"ס, וזה אמור גם בקליטה של הנפש של האדם – איך הוא קולט את עצמו – בנפש האלוקית ובנפש הבהמית של הבהמה דקה ושל הבהמה גסה שבו, כמבואר.

זוהי הצורה הפנימית שעל ידה האדם לומד להכיר את נפשו. כל זה הוא במקביל לעוד חלק נוסף שאפשר לברר כשכל לעצמו – לימוד של הדברי תורה של חלקי הנפש, התבוננות בנפש שלו מכח השכליות, וההקבלה שלהם זה אל זה בכל דקותם, וע"י כן הוא יגיע מכח מבט שכלי, וכמו שנתבאר בארוכה במקום אחר. אבל החלק הפנימי יותר שמכוחו האדם מכיר את המציאות – זוהי הצורה שנתבארה כאן.

צורת הדברים – הכרת המציאות ע"י כוחות המישוש וההבטה מתוך השקטה

נחדד את הדברים ונסכם. בכדי שהאדם יחוה את חלקו בעולמו בצורה הפנימית, ויברר מהו חלקו בעולמו, נצרך לזה השקטה עמוקה. ובזמן ההשקטה נצרך ללמוד להשתמש בשתי כוחות, כח המישוש – הכח לממש את המציאות, הן מציאויות מבחוץ והן מציאויות מבפנים כנ"ל, ובמקביל לכך – כח השכל, שהוא אינו רדום, אלא שמתגלה הכח של התורה מלשון הוראה – הלכה פסוקה, ובאותה העת עבודת השכל היא להביט, ולא הבטה בעלמא אלא הבטה במדרגה של העוף שנקרא 'ראה' שהוא נקשר לדבר. באותם הזמנים האדם משתמש בשתי הכוחות האלה להתחבר למציאות שהוא חווה – הן למציאות החיצונית שנקלטת לו, כגון אנשים שהוא פוגש או רואה וכיו"ב, והן לתנועות הנפשיות הפנימיות שהאדם חווה בתוך עצמו. ומתוך כך, לאט לאט נפתחים לו שערים פנימיים להכיר את המציאות.

הדברים שנגלים לו לאדם הם לא חידושים. חידוש הוא דבר שלא היה ידוע לו קודם לכן ונגלה עכשיו, אבל הדבר נמצא כבר כאן, אלא שהוא נעלם מעין הרואה. זהו יגעת ומצאת – תאמין, הדבר היה נעלם, ונהפך להיות גלוי. זוהי התפיסה הפנימית שהאדם חווה ומכיר מכח ההבטה השכלית – את המציאות הפנימית שקיימת בתוכו.

תפיסה חדשה על עולם המידות מנח המישוש וההבטה

כאשר נכנסים לאותו עולם, אזי האדם מקבל תפיסה חדשה על כל עולם העבודה, על כל עולם המידות. מה שנראה בתפיסה חיצונית שיש מידות רעות שצריך לתקן, לשבור, למתק וכו', כאשר נכנסים לעולם הפנימי - אז קולטים את המידות במובן הרחב והעמוק שלהם - אלו הם מידותיו של הקב"ה, אלו המידות שחקוקים בחלק אלוק ממעל של האדם, אלו המידות שמשתלשלים מהחלק אלוק ממעל לכל חלקי מדרגת הבעל חי, הצומח והדומם ששייכים לחלקו שלו, וזוהי כל המציאות. כאשר מסתכלים מבחוץ, רואים כביכול שיש מושג שנקרא עולם המידות, כעין מדף בארון ספרים שיש שם ספרי מוסר ועבודה, אבל בעומק - הקליטה הפנימית של המידות זהו בעצם הנבראים כולם! הנבראים הם בעלי מידות, לעומת הבורא ית"ש שאין לו מידה.

זהו היחס העמוק מאוד לתפיסת המידות. יש בורא ויש נבראים - הבורא אין לו מידה והנבראים הם בעלי מידה, וזה כל הווייתם. אמנם, אף שהבורא ית"ש הוא לאו בר מידה, אבל הוא מתגלה במידות. לעומת זאת הנבראים - כל קליטת מציאותם היא עסק במידות.

ההגדרה הזו שכל קליטת מציאות הנבראים היא העסק במידות, נתפסת בעולם בצורה שגויה, כאילו מדובר באדם שלא שנה לא קרא ואינו עסוק בהוויות דאביי ורבא, ולפיכך הוא עוסק כל הזמן בתיקוני המידות, זוהי תפיסה חיצונית מאוד מאוד. בקליטה הפנימית - כל עסקינו הוא מדין הנברא שבנברא, ולא מדין גילוי הבורא בנברא. גילוי הנברא שבנברא - זה המידות, ואף שאחד מהאופנים של הגילוי של הבורא, שהוא מתלבש במידות.

הקליטה הזו בנפש היא לא רק קליטה שכלית, האדם חווה אותה בהבטה, בהשקטה. כשמחברים את ההבטה יחד עם חווית המציאות - המידה שהוא הסתכל עליה כמידה, לפתע הוא רואה אותה כתפיסה לגמרי שונה.

בפרק זה נכנסנו בס"ד לשלב של תחילת העבודה המעשית. הדברים עדיין סתומים, ובעז"ה בפרקים הבאים נמשיך ונבאר את הדברים בבהירות באופן של 'גדול תלמוד שמביא לידי מעשה'.

יא דע את חלקך ותן חלקנו 007 הבטה וחוש המישוש ככלים להכרה עצמית

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,
וכן מקובץ שאלות ותשובות
לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:
bilvavi231@gmail.com

[לקבלת העלון השבועי
והשו"ת דרך הפקס,
יש לשלוח בקשה
למספר הפקס]
03.548.0529

לבירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה"
ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052.763.8588
פקס 03.548.0529
bilvavi231@gmail.com

שיעורי מורינו הרב שליט"א
מופיעים ב"קול השון"
ישראל 073.295.1245
USA 718.521.5231

שיעורים שבועי

- אנציקלופדיה עבודת ה' ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק ·
רח' הרב בלוי 33 · לפרטים 052.765.1571
- אנציקלופדיה מחשבה חולון יום ד' 20:30 ·
רח' קדמן 4 · לפרטים 050.418.0306